

İlgili Kanun / Madde
4857 S. İşK/32
6356 S.STK/25

T.C
YARGITAY
9. HUKUK DAİRESİ

Esas No. 2022/11736
Karar No. 2022/14847
Tarihi: 21.11.2022

- FERAGAT EDİLEN DAVADAN SONRA YENİ OLGULARIN ORTAYA ÇIKMASI
- FERAGATİN YENİ ORTAYA ÇIKAN OLAYLARA DAYALI AÇILAN DAVAYA ENGEL OLUŞTURMAYACAĞI
- SENDİKAL NEDENİN ARATILMASININ GEREKTİĞİ

ÖZETİ: Bakırköy 34. İş Mahkemesinin 07.06.2021 tarihli ve 2021/352 Karar numaralı kararı ile de feragat nedeniyle davanın reddine karar verilerek söz konusu kararın tarafların istinaf etmemesi üzerine 05.08.2021 tarihinde kesinleştiği hususu uyuşmazlık dışıdır.

İşbu dava 07.10.2021 tarihinde açılmış olup davanın konusu, sendikal tazminat talebine ilişkindir. İlk Derece Mahkemesince, Bakırköy 34. İş Mahkemesinin yukarıda belirtilen kararı gerekçe gösterilerek 6100 sayılı Kanun'un 114 üncü maddesinin birinci fıkrasının (i) alt bendinde tanımlanan aynı davanın, daha önceden kesin hükme bağlanmamış olmasına ilişkin dava şartı yerine getirilmediğinden davanın dava şartı yokluğundan reddine karar verilmiştir.

3.01.06.2021 tarihli davaya ilişkin dava dilekçesi ile işbu davadaki dava dilekçesi içeriği dikkate alındığında, davacı vekilince ilk açılan dava tarihinden sonrasına ait olduğu ileri sürülen talepler ve olguların bulunduğu anlaşılmaktadır. Örneğin, 01.06.2021 tarihli dava dilekçesi içeriğinde davalı işverence işçilerin sözde ücretsiz izin/kısa çalışma adı altında fabrikadan

uzaklaştırıldıkları ileri sürülürken işbu dava dilekçesinde devam eden süreçte işverenin özellikle sendika üyesi olmayan işçiler ile çalıştığı, sendika üyesi işçileri genellikle çağırmadığı olgusu da ileri sürülmektedir. Dolayısıyla davacı vekilince ileri sürülen taleplerin ilk açılan dava tarihinden sonraki döneme ilişkin olup olmadığı değerlendirilerek, ilk açılan dava tarihinden sonraki talepler ve olgular yönünden deliller toplandıktan sonra bir değerlendirme yapılması gerekirken eksik inceleme ile dava şartı yokluğu nedeni ile davanın reddine karar verilmesi hatalı olup bozmayı gerektirmiştir.

DAVA: Taraflar arasındaki alacak davasından dolayı yapılan yargılama sonunda İlk Derece Mahkemesince davanın reddine karar verilmiştir.

Kararın davacı vekili tarafından istinaf edilmesi üzerine, Bölge Adliye Mahkemesince başvurunun esaslan reddine karar verilmiştir.

Bölge Adliye Mahkemesi kararı davacı vekili tarafından temyiz edilmekle; kesinlik, süre, temyiz şartı ve diğer usul eksiklikleri yönünden yapılan ön inceleme sonucunda temyiz dilekçesinin kabulüne karar verildikten ve Tetkik Hâkimi tarafından hazırlanan rapor dinlendikten sonra dosyadaki belgeler incelenip gereği düşünüldü:

I. DAVA

Davacı vekili dava dilekçesinde; davalı işyeri ile dava dışı Deriteks Sendikası arasında imzalanmış toplu iş sözleşmesinin süresinin sona ermesine yakın bir süre içinde Deriteks Sendikasının işyerindeki faaliyetlerinden memnun olmayan işçilerin, yeni dönemde yeni toplu iş sözleşmesini bu sendika aracılığı ile imzalamak istemedikleri için Deriteks Sendikası'ndan istifa ederek Türkiye Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonuna (DİSK) bağlı Tekstil İşçileri Sendikasına üye olduklarını, bu örgütlenme çerçevesinde yaklaşık 3-4 gün içerisinde yüzden fazla işçinin DİSK'e bağlı Tekstil İşçileri Sendikasına üyeliklerini yaptırdıklarını, fakat davalı işveren ile dava dışı Deriteks Sendikası yetkililerinin işçilerin yeniden Deriteks Sendikasına üye olmaları konusunda baskı uygulamaya başladıklarını, bu noktada davalı işverenin işçilerin işten çıkarılması, fabrikanın kapatılması ya da taşınması gibi tehditlerde bulunduğunu, çeşitli bahaneler ile sürekli olarak işçilerden savunma talep edildiğini, örgütlenmede öncü iki çalışanın tazminatsız olarak işten çıkarıldığını, 04.09.2020 tarihinde işçilerin haksız işten çıkartılmalarını protesto etmek üzere DİSK yetkilileri ve işçilerin davalı işyeri önüne gittiklerini, dava dışı Deriteks yetkililerinin ve işverenin tehditlerinin burada da devam ettiğini, bu eylemler sebebiyle Büyükçekmece Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulduğunu, fakat davalı işyerinde işçilere dava dışı Deriteks yetkilileri

tarafından baskı uygulanmaya devam edildiğini, işten haksız olarak ve sendikal nedenle apar topar çıkartılan işçilerin yaklaşık 7 ay kadar davalı işyeri önünde direniş gerçekleştirdiklerini, T.C. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Çalışma Genel Müdürlüğü tarafından 22.09.2020 tarihli yazısı ile DİSK'e bağlı Tekstil İşçileri Sendikasının davalı işyerinde toplu iş sözleşmesi akdetme çoğunluğuna sahip olduğuna dair yetkisinin tespit edildiğinin bildirilmesi üzerine işverence yetki tespitine itiraz edildiğini, *code of conduct* kapsamında davalı işyeri tedarikçilerinden H&M markasının davalı işyerinde belirtilen olaylara dair *bağımsız denetim* gerçekleştirdiğini, 25.11.2020 tarihli bağımsız denetim raporunda işverenin uymayı riayet ettiği davranış kurallarını ihlal ettiğine ve sendikal hakların giderek ihlal edildiğine ilişkin tespite yer verildiğini, davalı işverenin bu raporda belirtilen tavsiye kararlarını da görmezden gelerek sözde siparişin azalması gerekçesi ile işçileri ücretsiz izne çıkardığını ya da kısa çalışma ödeneğinden faydalandırdığını, üretim sürecinde sendika üyesi olmayan işçiler ile çalıştığını, sendika üyesi işçileri çağırmadığını, markaların baskısının ardından davalı işverenin Tekstil İşçileri Sendikası ile görüşmeye başladığını, birtakım şartlarda mutabakat sağlanarak toplu iş sözleşmesinin imzalanılmaya çalışıldığını, ancak söz konusu mutabakat şartı olarak davalı işverenin yetki tespitine itiraz davasından feragat etmesi gerekirken feragat etmediği, toplu görüşmeleri sonuçsuz bıraktığı, işçilere ücretsiz izne çıkmayı dayattığı gerekçeleri ile davalı işverenin T.C. Anayasası'nın ilgili hükümlerine, 6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu'na (6356 sayılı Kanun), Türkiye'nin de onayladığı ILO'nun 87 ve 98 No.lu Sözleşmelerine aykırılık teşkil eden davranışları ile müvekkili ve diğer sendika üyesi işçilerin sendikal örgütlenme hürriyetlerini engellemesi ve sendikal nedenle DİSK'e bağlı Tekstil İşçileri Sendikası üyesi işçilere ayrımcılık yapması sebebiyle 6356 sayılı Kanun'un 25 inci maddesi uyarınca bir yıllık brüt ücret tutarından az olmamak kaydıyla sendikal tazminatın dava tarihinden itibaren yasal faizi ile birlikte davalıdan tahsiline karar verilmesini talep etmiştir.

II. CEVAP

Davalı vekili cevap dilekçesinde; davacı tarafın önceden işbu dava ile tamamen aynı nitelikte olan Bakırköy 34. İş Mahkemesinin 2021/1250 Esas ve 2021/352 Karar sayısına kayıtlı dava dosyası ile 12 aylık brüt ücretten az olmamak kaydı ile sendikal tazminat davası açtığını ve söz konusu davada sendikal tazminat talebinden tümüyle feragat ettiğini, kararın 21.07.2021 tarihinde kesinleştiğini, davacının önceki davasından feragat etmekle artık tekrar dava açmasında hukuken korunmaya değer bir menfaat bulunmadığını, işbu davanın da hukuki yarar yokluğundan reddi gerektiğini, davacının iddialarının aksine gerek Şirket yetkililerinin, gerekse işveren vekillerinin sendikal faaliyetleri engelleme konusunda hiçbir davranışının bulunmadığını, bunun yanında dava dışı Deriteks Sendikası yetkililerinin çalışanlar ile yapmış olduğu görüşmelerin ve bu görüşmeler esnasındaki beyanlarının müvekkili Şirketin sorumluluğunda olmadığını, işverenin

çalışanlardan çalışma saatleri içerisinde işyeri kurallarına aykırı davranışları nedeniyle almış olduğu savunmaların müvekkili Şirketin işine ve müşterilerine olan sorumluluğu sebebi ile olduğunu, işçilerin mola saatlerinde, yemek aralarında sendikal faaliyetlerine diledikleri gibi devam ettiklerini, davacının iddialarını ispata yarar somut bir delil ileri sürmediğini, müvekkili Şirket nezdinde sendikal işçi ve sendikasız işçi arasında ayırım yapıp yapılmadığının ortaya konmadığını savunarak davanın reddini istemiştir.

III. İLK DERECE MAHKEMESİ KARARI

İlk Derece Mahkemesinin yukarıda tarih ve sayısı belirtilen kararı ile davacı vekili tarafından 01.06.2021 tarihinde Bakırköy 34. İş Mahkemesinin 2021/1250 Esas sayılı dosyasında sendikal tazminat talepli dava açıldığı, 04.06.2021 tarihinde davacı vekili tarafından davadan feragat dilekçesi verildiği, Bakırköy 34. İş Mahkemesi tarafından feragat nedeniyle davanın reddine karar verildiği, davacı vekilinin 16.06.2021 tarihinde istinaf hakkından feragat etmesi üzerine kararın kesinleştiği; 07.10.2021 tarihinde yeniden sendikal tazminat hususunda açılan işbu dava bakımından da önceki tarihli aynı talepli davadaki feragat iradesinin gerçek iradeyi yansıtmadığı ve feragat iradesinin sakatlandığına ilişkin herhangi somut bir delilin sunulmadığı, kesinleşen Mahkeme kararının aynı konu hakkında yeniden dava açılmasına engel nitelikte bir dava şartı olduğu gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir.

IV. İSTİNAF

A. İstinaf Yoluna Başvuranlar

İlk Derece Mahkemesinin yukarıda belirtilen kararına karşı süresi içinde davacı vekili istinaf başvurusunda bulunmuştur.

B. İstinaf Sebepleri

Davacı vekili istinaf dilekçesinde; derdestlik itirazlarına dayanak kesin hüküm teşkil ettiği iddia edilen davaların 01.06.2021 tarihinde açıldığını, işbu davaların ise 07.10.2021 tarihinde açıldığını, açılan ilk davaların dava şartı arabuluculuk süreçleri ile işbu yerel Mahkemede görülen davaların dava şartı arabuluculuk süreçlerinin ayrı olduğunu, İlk Derece Mahkemesinin derdestlik itirazlarına dayanak kesin hüküm teşkil ettiği iddia edilen davalardaki iddialar ile işbu davalardaki iddiaların da farklı olduğunu, ilk açılan davalarda asgari düzeydeki ayrımcılıklardan bahsedilmişken işbu davalarda örgütlenme sürecinin başından davaların açıldığı tarihe kadar devam ettiğini, hatta ilk davaların açıldığı 01.06.2021 tarihi ile işbu davaların açıldığı 07.10.2021 tarihi arasında da gerçekleşen ve hâlen devam eden sistematik sendikal nedenle ayrımcılığa dair birçok olaydan bahsedildiğini, davalı işverenin ilk davaların açılmasının ardından aralarında yapılan anlaşmaya uymayarak yetki tespitine itiraz davasından feragat etmemesi ve toplu iş sözleşmesi akdetmemesinin dahi yeni bir olgu olarak dikkate alınması gerektiğini, ilk davaların açıldığı 01.06.2021 tarih ile işbu davaların açıldığı 07.10.2021 tarihi arasında gerçekleşmiş olaylar da göz önüne alındığında ilk verilen hükmün kesin

hüküm teşkil etmeyeceğini, sendikal tazminatın işverenin işçisine uyguladığı ayrımcılık nedeni ile her uyguladığında doğabilecek bir yaptırım olduğunu, dosya kapsamında yer alan davalı işveren ile imzalanan "*Centilmenlik Anlaşması*" belgesinden de anlaşılacağı üzere derdestlik itirazlarına dayanak davaların davalı işveren ile müvekkillerin üyesi olduğu sendika arasında sağlanan anlaşmanın ardından, davalı işverenin toplu iş sözleşmesi akdetmek için şart koşması sebebi ile davalı işveren aleyhine oluşabilecek riski ortadan kaldırmak adına açıldığını, davalı işveren ile müvekkillerin üyesi olduğu sendika arasında sağlanan anlaşmanın ardından davalı işverenin çözüm şartları, işyerinde huzur ortamının sağlanması ve en önemlisi toplu iş sözleşmesi imzalanması adına sendika üyesi işçiler tarafından büyük oranda kabul gördüğünü; sendikal tazminat talepli dava ikame etmek üzere arabuluculuk başvurusu yapan hemen hemen tüm işçilerin davalarından feragat edildiğini, davalı işverenin derdestlik itirazına dayanak dosyalarının söz konusu dosyalar olduğunu, fakat davalı işverenin tüm şartları yerine getirilmesine karşın anlaşmaya uymayarak yetki tespitine itiraz davasından feragat etmediğini, toplu görüşmelerde de çok düşük haklar teklif ederek pazarlık dahi yapmadığını, tüm görüşmeleri çıkmaza soktuğunu, neticeten de toplu iş sözleşmesinin imzalanmadığını, bu bağlamda davalı işverenin aleyhine açılacak olan davalarda "*dava açtıktan sonra davalardan feragat ettirerek, kesin hüküm elde ederek riskten kurtulma*" gayesi ile hareket ettiği, sendikal örgütlenme içerisinde olan işçilerin aynı gün davalar açıp tensip zaptıyla beraber aynı gün davadan feragat etmesinin hayatın olağan akışına aykırı olduğu göz önüne alındığında davalı işverenin kötüniyetli derdestlik itirazının yerinde olmadığını anlaşılacağını, davalının söz konusu eyleminin dahi sendikal nedenle ayrımcılığın göstergesi olduğunu, İlk Derece Mahkemesi kararının gerekçesinin hatalı olduğunu, zira sulh protokolünün 15.02.2022 tarihli dilekçe ekinde Mahkemeye sunulduğunu, aynı durumda olan işçilerin ikame ettikleri davalarda Bakırköy 53. İş Mahkemesinin davalı tarafın derdestlik itirazlarını reddettiğini, dava dilekçesinde belirttiği esasa ilişkin sunulan deliller toplanmadan ve esasa girilmeden karar verilmesinin hatalı olduğunu ileri sürerek İlk Derece Mahkemesi kararının kaldırılmasına karar verilmesini talep etmiştir.

C. Gerekçe ve Sonuç

Bölge Adliye Mahkemesinin yukarıda tarih ve sayısı belirtilen kararı ile daha önce davalı aleyhine, aynı neden ve taleple açılan seri davaların davacı vekilinin feragati ile sona erdiği, dava dilekçesinde ve istinaf dilekçesinde davalı vekilince sendikal tazminat talep nedeni olarak ileri sürülen hususların büyük bölümünün önceki davada da ileri sürüldüğünü, davalı işverenin o dava sırasında sendikaya ve işçilere bulunduğu vaatler nedeniyle davadan feragat edildiği ancak davalının taahhüdüne uymadığı yönündeki davacı iddialarının da sendikal tazminat talep gerekçesi oluşturmadığı gerekçesiyle davacı vekilinin istinaf başvurusunun esastan reddine karar verilmiştir.

V. TEMYİZ

A. Temyiz Yoluna Başvuranlar

Bölge Adliye Mahkemesinin yukarıda belirtilen kararına karşı süresi içinde davacı vekili temyiz isteminde bulunmuştur.

B. Temyiz Sebepleri

Davacı vekili temyiz dilekçesinde; istinaf dilekçesinde belirttiği gerekçelere ek olarak İlk Derece Mahkemesince esasa girilmeksizin yalnızca davalının derdestlik itirazına dayalı değerlendirme yapılarak karar verildiğinden Bölge Adliye Mahkemesince de ilk açılan davanın derdestlik teşkil edip etmediği hususunda değerlendirme yapılması gerekirken Bölge Adliye Mahkemesi gerekçesinde esasa ilişkin değerlendirmeye yer verilmesinin hatalı olduğunu ileri sürerek ve resen dikkate alınacak diğer nedenlerle Bölge Adliye Mahkemesi kararının bozulmasını talep etmiştir.

C. Gerekçe

1. Uyuşmazlık ve Hukuki Nitelendirme

Uyuşmazlık, davacı tarafın sendikal tazminat talepli açmış olduğu önceki tarihli davasının daha önce kesin hükme bağlanmış olmasının, aynı talepli işbu davanın açılmasına engel teşkil eden bir dava şartı niteliğinde olup olmadığı hususundadır.

2. İlgili Hukuk

6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun (6100 sayılı Kanun) 114 üncü maddesinin birinci fıkrasının (i) alt bendi, 303 üncü maddesi, 311 inci maddesi, 369 uncu maddesinin birinci fıkrası ile 370 ve 371 inci maddeleri, 6356 sayılı Kanun'un 25 inci maddesi.

3. Değerlendirme

1.Somut dosyada, davacı vekilince 01.06.2021 tarihinde davalı aleyhine sendikal tazminat talepli dava açıldığı, Bakırköy 34. İş Mahkemesinin 2021/1250 esasına kaydedilen söz konusu davada 07.06.2021 tarihinde davacı vekilince *görülen lüzum üzerine* davadan feragat edildiğine ilişkin beyanda bulunulduğu; Bakırköy 34. İş Mahkemesinin 07.06.2021 tarihli ve 2021/352 Karar numaralı kararı ile de feragat nedeniyle davanın reddine karar verilerek söz konusu kararın tarafların istinaf etmemesi üzerine 05.08.2021 tarihinde kesinleştiği hususu uyuşmazlık dışıdır.

2. İşbu dava 07.10.2021 tarihinde açılmış olup davanın konusu, sendikal tazminat talebine ilişkindir. İlk Derece Mahkemesince, Bakırköy 34. İş Mahkemesinin yukarıda belirtilen kararı gerekçe gösterilerek 6100 sayılı Kanun'un 114 üncü maddesinin birinci fıkrasının (i) alt bendinde tanımlanan aynı davanın, daha önceden kesin hükme bağlanmamış olmasına ilişkin dava şartı yerine getirilmediğinden davanın dava şartı yokluğundan reddine karar verilmiştir.

3.01.06.2021 tarihli davaya ilişkin dava dilekçesi ile işbu davadaki dava dilekçesi içeriği dikkate alındığında, davacı vekilince ilk açılan dava tarihinden

sonrasına ait olduğu ileri sürülen talepler ve olguların bulunduğu anlaşılmaktadır. Örneğin, 01.06.2021 tarihli dava dilekçesi içeriğinde davalı işverence işçilerin sözde *ücretsiz izin/ kısa çalışma* adı altında fabrikadan uzaklaştırıldıkları ileri sürülürken işbu dava dilekçesinde devam eden süreçte işverenin özellikle sendika üyesi olmayan işçiler ile çalıştığı, sendika üyesi işçileri genellikle çağırmadığı olgusu da ileri sürülmektedir. Dolayısıyla davacı vekilince ileri sürülen taleplerin ilk açılan dava tarihinden sonraki döneme ilişkin olup olmadığı değerlendirilerek, ilk açılan dava tarihinden sonraki talepler ve olgular yönünden deliller toplandıktan sonra bir değerlendirme yapılması gerekirken eksik inceleme ile dava şartı yokluğu nedeni ile davanın reddine karar verilmesi hatalı olup bozmayı gerektirmiştir.

VI. KARAR

Açıklanan sebeple;

1. Temyiz olunan, İlk Derece Mahkemesi kararına karşı istinaf başvurusunun esaslan reddine ilişkin Bölge Adliye Mahkemesi kararının **ORTADAN KALDIRILMASINA**,

2. İlk Derece Mahkemesi kararının **BOZULMASINA**,

Peşin alınan temyiz karar harcının istek hâlinde ilgiliye iadesine,

Dosyanın kararı veren İlk Derece Mahkemesine, bozma kararının bir örneğinin kararı veren Bölge Adliye Mahkemesine gönderilmesine,

21.11.2022 tarihinde oy birliğiyle karar verildi.